

**OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE**
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Nr
OPOLSKIE
3327

1. Obiekt

PAŁAC, OB. DOM MIESZKALNY NR 27

2. Czas powstania

1869 r.

3. Miejscowość

STAROWICE

4. Adres Starowice (nr 27)
48-385 Otmuchów

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie
powiat Nysa
gmina Otmuchów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Starowicz (1369 r.)
Starrwitz
Waldreuth

7. Przynależność administracyjna
przed 01.01.1999

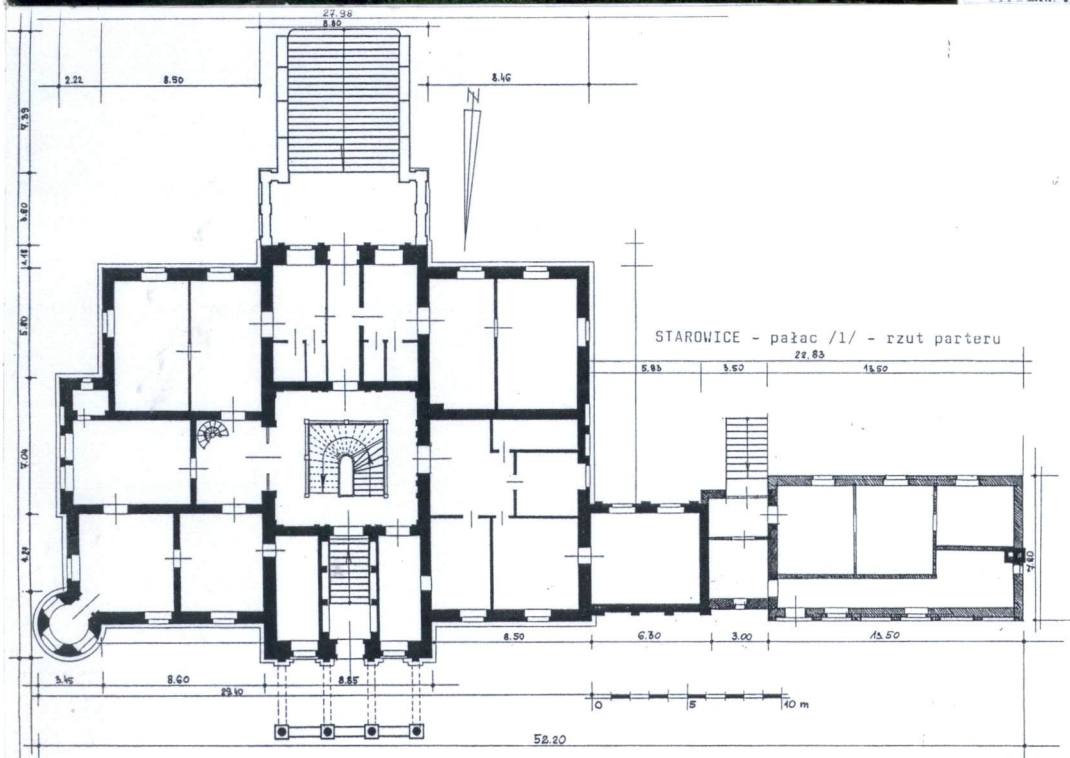
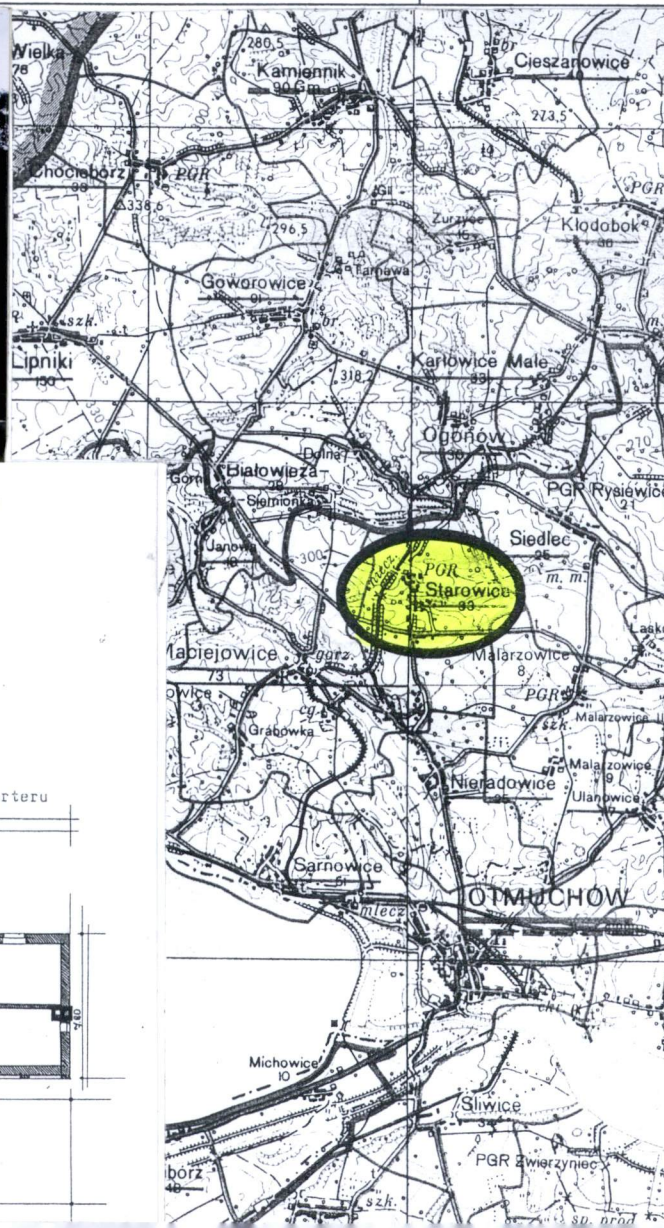
opolskie

8. Właściciel i jego adres
Agencja Nieruchomości
Rolnych w Opolu
ul. 1 Maja

9. Użytkownik i jego adres
Przedsiębiorstwo Produkcji
Handlu i Usług UNIPASZ Sp. z o.o.
Radzikowice, 48-381 Goswinowice
Zakład Maciejowice
tel. (0-77) 431-56-97

10. Rejestr zabytków

997/65 z dn. 5 maja 1965

Pałac (KZSP określono go jako dwór) został wybudowany w 1869 r. Data ta jest umieszczona na fasadzie. Styl pałacu słusznie określono jako eklektyczny, gdyż jest to przykład architektury XIX wieku, w której zastosowano wiele detali neoklasycystycznych i ornamentu neorenesansowego.

Nie wiadomo, czy pałac od początku istnienia był z oranżerią. Oranżeria jest widoczna na fotografii z opracowania Golitschka, a ten opracowywał te fotografie, które są w publikacji R. Weber, Schlesische Schlösser, Dresden-Breslau 1909.

Czyli oranżeria była przed 1909 r. i zapewne po 1945 roku została przebudowana.

1. SYTUACJA.

Starowice to miejscowość pomiędzy Nysą, Paczkowem i Ziębicami, przy lokalnej drodze z Otmuchowa na północ do Kamiennika i Ogonowa. Wieś oddalona 5 km na północ od Otmuchowa. Na skraju południowej części wsi krzyżują się dwie drogi, jedna ze wschodu z miejscowości Grądy prowadzi na zachód przez Lipniki do Ziębic, a druga z południa z Otmuchowa prowadzi przez Starowice do Ogonowa i dalej przez Kamiennik w kierunku szosy Ziębice-Grodzów. Wieś położona jest na dwóch wzniesieniach terenu, południowym i północnym, które oddzielone są od siebie doliną, na dnie której płynie rzeczka. Na południowym wzniesieniu terenu - krzyżują się drogi i istnieje nowsze osiedle mieszkaniowe, a stara zabudowa wsi zgrupowana jest wzdłuż drogi wiejskiej najpierw prowadzącej w dół do rzeki i dalej wspinającej się na północne wzgórze. Na północnym wzgórzu i całym stoku nachylonym w kierunku południowym (do rzeczki) usytuowane jest założenie pałacowe, które składa się z zespołu rezydencjonalnego i zespołu folwarcznego. Zespół rezydencjonalny zajmuje teren wzgórza (północnego) po zachodniej stronie drogi do Ogonowa i składa się z parku krajobrazowego i pałacu. Pałac /1/ stoi w centrum parku, główną elewacją z podjazdem zwrócony jest ku północy (czyli w stronę drogi dojazdowej do parku) i elewacją ogrodową z obszernym tarasem i wielkimi schodami zwrócony jest na południe (na park).

2. MATERIAŁ.

Ściany - murowane z cegły ceramicznej, czerownej, pełnej, wewnątrz i zewnątrz otynkowane, elewacje opracowane architektonicznie; część detalu - kształtowana w tynku (boniowanie, opilastrowanie i profilowane gzymsy nadokiennne, działowe i koronujące oraz profilowane opaski wokół otworów), część datalu to odlewy zapewne ze sztucznego kamienia (lub gipsowe - ?). Odlewy to przedstawienia figuralne i ornamentalne, groteskowe, właściwie pełnoplastyczne (wypełnione płaskorzeźbą tympanony, płyty w fryzie metopowo-tryglifowym, płyty podokienników, konsole hermowe dźwigające nadokienniki, profile gzymsów pokryte palekami, fryzy wypełnione wicią akantową).

Wewnątrz ściany otynkowane, tylko w holu (środkowe wnętrze ze schodami) na ścianach skromna dekoracja ramowa i sztukatorska dekoracja fryzu pod faseta, fasety i sufitu.

Stropy, sklepienia. W piwnicach - ceglane sklepienia żaglaste i odcinkowe, otynkowane. W pozostałych pomieszczeniach piwnic, parteru - stropy typu Kleina. Nad piętrem strop na belkach drewnianych z podsufitkami i z polepą glinianą od góry.

Więźby dachowe - drewniane. Nad wyższą częścią środkową - trójrzędowa rama stolcowa; każdy więzar pełny usztywniony jest jętką do krokwi, a krokiew jętka i stolec skrajny w konstrukcji razem są spięte ukośnie parą kleszczy. Nad skrajnymi niższymi częściami korpusu głównego - konstrukcje typu wieszarowego.

4. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
7971 m ³	powierzchnia zabudowy 760 m ²	siedziba właściciela majątku ziemskiego	mieszkaknia lokatorskie
8. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
2000 r. - częściowa wymiana pokrycia dachowego - remont elewacji, polegający na ich pomalowaniu (bez uzupełnienia brakujących fragmentów detali, należytego przygotowania podłoża).		<p>Ściany piwnic - zawilgocone; nie usunięto przyczyn zawilgocenia, stąd pomalowane elewacje są pomownie zniszczone przez zawilgocenie, glony i wysolenia. Stan zachowania sklepień, stropów względnie dobry. Stan zachowania więźby dachowej dobry. Pokrycie dachowe na znacznej części pałacu nowsze, różne, z blachy czerwonej dachówkopodobnej i blachy trapezowej. Pokrycie szczególnie z blachy trapezowej nie jest właściwie uszczelnione i w wielu miejscach w nawierconych otworach są śruby, które nie sięgają do drewna łąt.</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		<p>Użytkować zgodnie z przeznaczeniem na cele mieszkalne, wszystkie konieczne remonty prowadzić na bieżąco, po uzyskaniu pozwolenia konserwatorskiego. Zachować istniejące wyposażenie, schody, stolarkę okieną i drzwiową, dekorację sztukatorską. Nie dopuszczać do pogorszenia się stanu technicznego budynku.</p>	

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja architektoniczno-konserwatorska - pałac w Starowicach, oprac.: J. Malik + zespół PP PKZ Wrocław, 1967, Archiwum WKZ Opole nr 2192 2. Zbigniew Fuchs, Ewa Kalinowicz-Dropek, Wiesław Dropek, "Starowice gm.Otmuchów - założenie krajobrazowe i park, 1977" 	<p>24. Uwagi różne</p>
<p>22. Bibliografia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. /F.Zimmermann/ Beiträge zur Beschreibung von Schlesien, Brieg 1784, t.III, s.395 2. Knie J.G., Melcher J.M.L., Alphabetische, topographisch-Statistische Uebersicht aller grossern und kleinern Orte der Provonz Schlesien, Breslau 1830, s.744 3. Knie J.G. , Alphabetisch-Statistisch-Topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte, und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien, Breslau 1845, s.651 4. Triest Felix, Topographische Handbuch von Oberschlesien, cz.II, Breslau 1865 s. 1219 5. Schlesisches Guter-Adressbuch Verzeichniss saemtl. Ritterguter Adressbuch., Breslau 1898, s.389 6. Schlesisches Guter-Adressbuch Verzeichniss saemtl. Rittergueter, Breslau, 1912, s.476 7. Schlesisches Guter-Adressbuch Verzeichniss saemtl. Rittergueter, Breslau 1937, s.618 8. Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, pod red. J.Z.Łozińskiego, t.VII województwo opolskie pod red. Tadeusza Chrzanowskiego i Mariana Korneckiego, z.3 powiat grodzkowski oprac.: T. Chrzanowski i M. Kornecki, Warszawa 1964, s.88 	<p>25. Opracował</p> <p>tekst Łucja Gajda, 2004 r.</p> <p>plany, rysunki Łucja Gajda, 2004 r.</p> <p>zdjęcia fotograficzne Łucja Gajda, 2004</p> <p>miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego SZRENIAWA</p> <p><i>Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.</i></p>
<p>23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania)</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Sekowski Roman, Herbarz szlachty śląskiej, Katowice 2003, t.II, s.328,330 10. Josef v. Golitschek, Schlesien Land der Schlösser, t.II, Würzburg 2000, s.170 	<p>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p> <p>27. Załączniki</p> <p>Wkładki nr: 1,2,3,4,5,6,7,8,9, 10, 11, 12, 13</p>

1. Miejscowość ..... STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Otmuchów	PAŁAC /1/	c.d. opisu
3. Powiat ..... Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo ..... opolskie		

Pokrycia dachów - z różnych materiałów: blacha dachówkopodobna, czerowna, blacha trapezowa (ta bez uszczelnień), hełm wieżyczki z blachy cynkowej.

Schody - zewnętrzne: $\frac{1}{2}$ wielkie od strony parku (od południa prowadzące na taras ogrodowy) - jednobiegowe, proste, szerokie, łącznie 22 stopnie ujęte w czterostopniowe wangi; wangi - murowane, otynkowane, od góry każdy stopień wykończony płytą ze sztucznego kamienia; stopnie: dolny - budowany z betonowych krawężników i wypełniony betonem, pozostałe 21 stopni - z piaskowca (?) lub ze sztucznego kamienia, każdy budowany z trzech bloków, z profilowanymi stpnicami; podest tarasu ogrodowego - od góry z posadzką z lastryko (nowsze).

^{2/} Schody zewnętrzne - boczne do przybudówki - proste, jednobiegowe, 10 stopni, każdy z jednego prostopadłościennego bloku granitowego; bieg z obu stron ujęty w czterostopniowe wangi, każdy stpień wangi wyłożony jedną płytą kamienną; podest z 2 i $\frac{1}{2}$ płyty jakby ze sztucznego kamienia.

Schody - wewnętrzne: $\frac{1}{2}$ w przedsionku - proste, jednobiegowe, 11 stopni, na konstrukcji murowanej - schody drewniane, policzkowe, stopnice szerokie z profilowaną krawędzią. ^{2/} Schody w środkowej części holu - w czworokątnej przestrzeni wydzielonej drewnianymi słupami wbudowane są schody - drewniane, dębowe, jednobiegowe, powrotne, z próżnią, policzkowe, z tym, że stopnice o profilowanych krawędziach i pełne podstopnice z dekoracją ramową z listw nałożone są na schodkowe wycięcia belek policzkowych. Prawie identyczne od suterenu do parteru i od parteru do piętra, z ażurowymi, drewnianymi balustradami tralkowymi - z rzadko rozstawionych, cienkich tralek toczonych, łączonych w połowie wysokości toczonymi elementami założonymi równolegle do biegu poręczy, przez co tworzy się rodzaj kratownicy; balustrady ogółem niskie; poręcze - pochwyt balustrady - profilowany drewniany, z dekoracją snycerską - woluta + palmeta na początku; fragmenty balustrady krętej wokół próżni osadzone są w słupkach pośrednich - toczonych, wyższych od balustrady. ^{3/} Schody od parteru do poddaszy - jednobiegowe, kręcone z rdzeniem, żeliwne, ażurowe; łączą kondygnacje od parteru do poddasza; w kondygnacji poddasza obudowane drewnianą klatką schodową; stopnie i podstopnice z ażurowej kratownicy, pod każdym stopniem akantowa, ażurowa konsola i na narożniku każdego stopnia jedna tralka ażurowa.

Posadzki, podłogi. W piwnicy posadzka z płytek czerownych i kremowych, ułożonych w szachownicę przekątniową; w pozostałych pomieszczeniach piwnicznych posadzki z płytek i wylewane betonowe. W pomieszczeniach parteru na rysunkach inwentaryzacji jest opis "klepka" czyli parkiet, ale obecnie w nielicznie udostępnionych pomieszczeniach są na podłogach wykładziny zmywalne i podłogi drewniane.

Otwory okienne - wszystkie o wykrojach prostokątnych, od strony wnętrza we wnękach dołem schodzących aż do poziomu posadzki, a górą zasklepionych łukiem odcinkowym, wszystkie wypełnione oknami drewnianymi. Okna do typowych pomieszczeń parteru i piętra - konstrukcji skrzynkowe, ze ślęmieniem, dwupoziomowe, dwudzielne, czterokwaterowe, o czterech rozwieralnych skrzydłach, na zawiasach francuskich, w dolnych skrzydłach jedna pojedyncza szczyblina pozioma. Okna od zewnątrz otoczone profilowanymi opaskami podwójnymi (jedne otaczają

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Łucja Gajda, 2004 r.

Miejsce przechowywania negatywów

MNRiPRS Szreniawa

1. Elewacja główna - północna - część wschodnia i środkowa.

2. Elewacja północna - przęsło zachodnie z wieżą

3. Północna elewacja przybudówki zachodniej .

4. Przybudówka zachodnia - widok ogólny od pn.-zachodu.

1. Miejscowość	STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Otmuchów	PAŁAC /1/	c.d. opisu
3. Powiat	Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo	opolskie		

otwór, drugie zewnętrzne opaski w górnej części z obu stron z wolutami hermowymi podpięrającymi nadokiennik w formie profilowanego fragmentu gzymsu (pod gzymsem pomiędzy hermowymi wolutami - kolista rozeta i dwa pola dopełniające do prostokąta). Są to tzw. obramowania okienne z poszerzonymi lizenami i przedłużone w podokiennik. W części podokienników zachowane płyciny z pełnoplastyczną groteską. Okna piwniczne - pojedyncze krosnowe, dwudzielne, dwuskrzydłowe, skrzydła z pojedynczymi szczeblinami poziomymi. W przybudówce zachodniej okna dwudzielne dwuskrzydłowe i jednodzielne. Na poddaszu strychowym prostopadłościenne okna jednodzielne.

Otwory drzwiowe - wszystkie o wykrojach prostokątnych z prostymi nadprożami, jedynie drzwi zewnętrzne od południa do przybudówki zachodniej - zasklepięte łukiem odcinkowym i wypełnione tego samego kształtu drzwiami. Wszystkie otwory wypełnione drzwiami drewnianymi. Drzwi zewnętrzne główne z podjazdu do przedsionka (północne i południowe z tarasu ogrodowego do korytarza - podwójne, dwuskrzydłowe, z częściowo ruchomymi szpaletami, tzn. skrzydła zewnętrzne ramowo-płycinowe pełne chowają się we wnęki i przy otwartych skrzydłach tworzą rodzaj szpalet. Jedynie drzwi południowe do przybudówki zachodniej - pojedyncze, ze ślemieniem, z odcinkowo zamkniętym nadświetłem, jednoskrzydłowe w trójdzielnej ścianie w górnej części przeszklonej. Drzwi wewnętrzne z holu do pomieszczeń parteru i piętra - ościeżnicowe, ze szpaletami, z profilowanymi opaskami wokół ościeżnic, skrzydła pozornie symetryczne ramowo-płycinowe. Na piętrze drzwi z supraportami, w których fragment gzymsu podparty dwoma wolutami podpartymi małymi konsolami wysuniętymi z profilowanych opasek. Z holu do środkowych pomieszczeń parteru i piętra we wschodniej części budynku - drzwi dwuskrzydłowe, symetryczne, w czterodzielnej ścianie podobnie jak skrzydła w górnej części przeszklone, z bogatą dekoracją snycerską na słupkach.

3. RZUT.

Złożony z kilku figur prostokątnych: korpusu głównego, łącznika i przybudówki zachodniej. Korpus główny z prostokątnymi ryzalitami środkowymi na osi poprzecznej, północny ryzalit poprzedzony podjazdem, południowy - tarasem ogrodowym z wielkimi szerokimi schodami od południa, z prostokątnym ryzalitem środkowym wysuniętym ze ściany wschodniej, z kolistą wieżyczką narożną pn.-wschodnią. Wschodnia i środkowa część korpusu głównego o trójtaktowym układzie wewnątrz, a zachodnia część korpusu pierwotnie dwutraktowa, ale obecnie z wtórnie podzielonymi wewnątrz. Łącznik zachodni - jednotraktowy. Przybudówka z wieżą zachodnią o czworakątnym przekroju obecnie dwutraktowa, a przybudówka zachodnia półtoraktowa. Do parteru prowadzi z zewnątrz czworo drzwi zewnętrznych: jedno na osi poprzecznej, do ryzalitu północnego, drugie od południa trzecie od północy do przybudówki zachodniej i czwarte od południa do wnętrza sąsiadującego z wieżą zachodnią. Układ komunikacyjny wewnątrz budynku - jak zaznaczono na planie budynku.

4. BRYŁA.

Rozczłonowana odpowiednio do rzutu budynku: korpus główny - piętrowy, nakryty niskimi dachami czterospado-

Wkładkę założył: Łucja Gajda, 2004 r.

Łucja Gajda, 2004 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów MNRiPRS Szreniawa

5. Przybudówka zachodnia – widok elewacji południowej i zachodniej elewacji korpusu.

6. Zachodnia część pałacu – widok od południa.

7. Widok ogólny bryły korpusu głównego od pd.

8. Widok ogólny bryły od południowego wschodu.

1. Miejscowość	STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Otmuchów	PAŁAC /1/	c.d. opisu
3. Powiat	Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo	opolskie		

wymi, jego ryzality środkowe wyższe trójkondygnacyjne, oba nakryte jednym dachem dwuspadowym o kalenicy założonej na osi poprzecznej budynku. Narożna wieżyczka pn.-wschodnia dwupółkondygnacyjna, nakryta hełmem stożkowym o wklęsłych połaciach. Wieża zachodnia - czterokondygnacyjna, nakryta hełmem ostrosłupowym, przyległy do niej od południa dodatkowy trakt - jednokondygnacyjny, zadaszony pulpitowo, a przybudówka zachodnia nakryta dachem dwuspadowym. Przed północnym ryzalitem podjazd od góry osłonięty tarasem, wspartym na czterech kolumnach.

5. ELEWACJE.

Ustawione na wysokim cokole, zwieńczonym własnym, profilowanym gzymsem, wyżej - elewacje przeważnie dwukondygnacyjne, rozczłonowane rytmem otworów okiennych i drzwiowych oraz detalami architektonicznymi (gzyms parapetowy pod oknami piętra, gzymsy koronujące), i sztukateriami.

Północna elewacja (główna) fasada, złożona z: korpusu głównego z kolistą wieżą we wschodnim narożniku, dalej z łącznika z wieżą od zachodu i dalej - z niższej przybudówki zachodniej. Korpus główny - symetryczny, siedmioosiowy, dwukondygnacyjny, z trójosiowym, trójkondygnacyjnym ryzalitem środkowym zwieńczonym trójkątnym frontonem. Przed ryzalitem środkowym - podjazd, od góry osłonięty tarasem, podpartym czterema kolumnami o korynckich kapitelach, ustawionymi na postumentach wbudowanych w trójprzęsłową pełną murowaną balustradę. Boczne ściany płyty tarasu - o profilu wzorowanym na belkowaniu. Z trójprzęsłowej balustrady wokół tarasu pozostały tylko niskie postumenty. Otwory piętra ryzalitu (drzwi flankowane oknami w bardzo szerokich profilowanych opaskach) - ujęte razem w trójdzielne wielkie obramowanie, złożone z pilastrów o korynckich kapitelach i pełnego belkowania nad którym - kompozycja z dekoracji sztukatorskiej, obrysem ogólnym naśladująca trójkątny fronton; w pełnym belkowaniu ornamentowany fryz; nad belkowaniem na osi prostokątna kostka z datą "1869", zwieńczona akroterionem, a po bokach ujęta w dwa symetrycznie leżące pegazy (uskrzydłone konie), których wielkie ogony budowane z wici akantowych dopełniają trójkąt kompozycji. Wyżej ryzalit zwieńczony fryzem tryglifowym z metopami (metopy to odlewy, każdy z centralnie umieszczoną stojącą postacią), wyżej gzyms koronujący i trójkątny fronton, którego tympanon z prostokątnym oknem na osi, a po bokach w całości wypełniony sztukateriami - dwie odwrócone od siebie postacie i atrybuty związane z rolnictwem (pług, snopek zboża, owca i inne). W zachodnim dwuosiowym przęśle korpusu głównego pod gzymsem koronującym zachowany pas ornamentowanego fryzu. Do zachodniego narożnika korpusu głównego przylega tej samej wysokości łącznik o swej północnej ścianie (cofniętej względem lica korpusu głównego) - ślepej, dwukondygnacyjnej na parterze podzielonej czterema pilastrami toskańskimi na 3 przęsła, zwieńczonej gzymsem, wyżej drugi gzyms - parapetowy, wyżej gładka ściana piętra zwieńczona gzymsem koronującym na konsolach (takim jak gzyms koronującym korpusu). Do zachodniego narożnika łącznika przylega (cofnięta względem łącznika wieża - czterokondygnacyjna, jednoosiowa; jej kondygnacja parteru - boniowana, bardzo wysoka, bo sięgająca do gzymsu parapetowego okien piętra; druga kondygnacja wieży - o kształcie zbliżonym do kwadratu, ujęta w narożne pilastry, dekorowana wklębiną płyciną, z okulusem w centrum, nakryta od góry pełnym belkowaniem; artykulacja IV kondygnacji wieży

Wkładkę założył

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

podobna do artykulacji kondygnacji niżej, tylko że zamiast okulusa jest duża półkoliście sklepiona blenda. Przybudówka zachodnia - wysunięta przed lico wieży, podzielona pilastrami tokańskimi na 6 przęseł i sześćoma otworami (w pierwszym przęśle - drzwi nowsze przerywają gzyms koronujący cokół, w drugim i czwartym przęśle - po dwa okna jedno wysoko pod belkowaniem i drugie niższe nad zwieńczeniem cokołu; w piątym przęśle okno tylko górne, a przęsła trzecie i szóste - ślepe).

Elewacja wschodnia korpusu - dwukondygnacyjna, pięcioosiowa, z trójosiowym ryzalitem środkowym zwieńczonym trójkątnym frontonem z oknem i dekoracją sztukatorką w tympanonie jak w fasadzie. Okna parteru ryzalitu ujęte w trójdzielne obramowanie (w pd otworze - blenda). Gzyms koronujący przęsło południowe i większą część ryzalitu - z zachowanymi konsolami wolutowymi i niżej z fragmentami ornamentowanego fryzu. Narożna wieżyczka pn.-wschodnia dwupółkondygnacyjna, zwieńczona gzymsem na wolutowych konsolach. W niepełnej kondygnacji górnej na przemian sztukatorskie płyciny z rozetą, a na osi otworów - dwa małe okna.

Południowa elewacja korpusu - identyczna jak północna, tylko, o ryzalicie poprzedzonym tarasem ze schodami. Dekoracja architektoniczna i sztukatorska identyczna jak w fasadzie.

Zachodnia elewacja korpusu głównego, czteroosiowa, bo do piątej północnej osi przylega łącznik. Trzy środkowe otwory ujęte w każdej kondygnacji we własne trójdzielne, opilastrowane obramowanie; na parterze obramowanie to jest z dodatkowymi lizenami, a okna piętra - 3 blisko siebie, nad każdym gzyms nadokienny, wokół otworu profilowana opaska, podparta konsolą pod gzymsem parapetowym. Południowa elewacja łącznika - dwuosiowa, dwukondygnacyjna, o kondygnacji parteru dodatkowo podzielonej pilastrami na dwa przęsła. Przed zachodnią wieżą od południa jednokondygnacyjny przedsionek z drzwiami na osi, od góry zadaszony pulpitem do połowy drugiej kondygnacji wieży. Trzecia kondygnacja wieży z prostokątnym małym oknem i czwarta kondygnacja wieży z dużym półkoliście sklepionym otworem okiennym.

Przybudówka zachodnia - dwukondygnacyjna, trójosiowa, gładka bez detalu jedynie z gzymsem pod okapem. W elewacji szczytowej zachodniej przybudówki: dwa małe okienka w jednej osi przy częściowo wysuniętym z elewacji przewodzie kominowym, północny narożnik opilastrowany.

6. WNĘTRZA.

Jedno pałacowe wnętrze dobrze zachowane, to hol - środkowe pomieszczenie w korpusie głównym, z reprezentacyjnymi schodami identycznymi do piwnicy i na piętro i wyżej ze świetlikiem. W centrum holu nie ma stropu, a w tej wolnej przestrzeni od piwnicy do piętra umieszczone są schody. Wokół schodów w holu na parterze i na piętrze istnieją obejścia, stamtąd drzwi prowadzą do sąsiednich pomieszczeń. W obejściu na parterze zachowana jest dekoracja sztukatorska fasety, sufitu i figuralny fryz z groteską w wici akantowej (pod fasetą). Z obejść wokół schodów zarówno na parterze jak i na piętrze najbardziej dekoracyjne drzwi - dwuskrzydłowe, symetryczne, umieszczone w czterodzielnej, drewnianej ścianie wiatropału (fot.51) prowadzą do środkowych wnętrz we wschodniej części korpusu głównego. Zapewne w tej wschodniej części pierwotnie były pomieszczenia typowo mieszkalne. W pomieszczeniu przyległym do holu od wschodu znajdują się drugie schody wewnętrzne kręcone żeliwne, które prowadzą od parteru aż do strychu. Wszystkie 3 wnętrza południowego traktu korpusu głównego zostały podzielone współczesnymi ścianami działowymi na małe mieszkania. Największym pomieszczeniem pałacu było wnętrze przyległe do holu od zachodu - zapewne jadalnia lub sala balowa. Według archiwalnej fotografii pałacu należy przypuszczać, że w zachodnią przybudówkę, w której obecnie pomieszczenia mieszkalne i kotłownia może być częścią widoczną na zdjęciu oranżerii (liczba przęseł w oranżerii jest większa niż obecnie pilastrów od północy).

1. Miejscowość	STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Otmuchów	PAŁAC /1/	c.d. opisu
3. Powiat	Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	+ fotografie z książki Golitschka
4. Województwo	opolskie		

7. WYPOSAŻENIE.

W holu: schody od piwnicy do piętra jednakowo dekoracyjne, w holu na parterze dekoracja sztukatorska fryzu pod fasetą, fasety i dekoracja sztukatorska sufitu.

Komplet stolarki drzwiowej w starych ścianach - drzwi ze szpaletami i w części snycerowane.

Wnętrz mieszkanym w wschodniej części nie udostępniono.

8. INSTALACJE.

Elektryczna, odgromowa, wodna, kanalizacyjna.

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

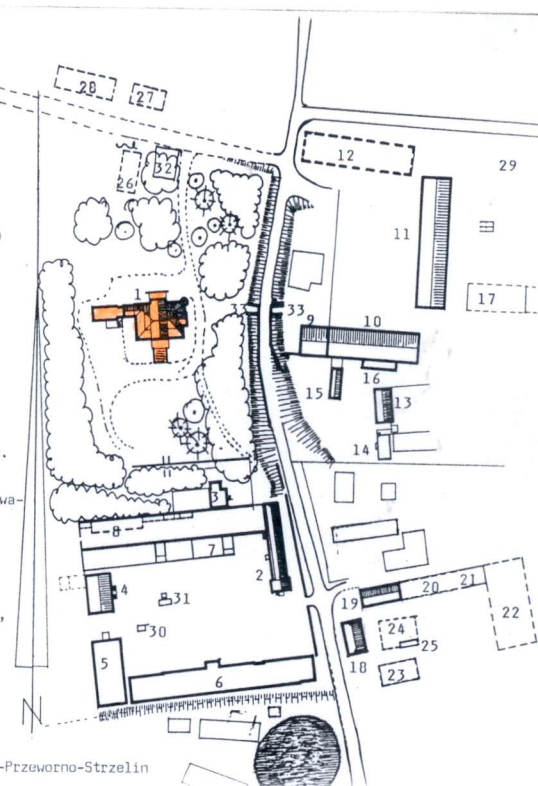
Łucja Gajda, 2004 r.

Miejsce przechowywania negatywów MNRiPRS Szreniawa

STAROWICE - założenie
pałacowe:

- /1/ pałac, ob. dom mieszkalny nr 27, 1869 r.
- /2/ oficyna, nieużytkowana, k. XVIII w.,
rozbudowana XIX/XX w.
- /3/ rządówka, później biura, przedszkole,
ob. dom mieszkalny nr 25,
- /4/ spichlerz, 1869 r.
- /5/ paszarnia, nowsza wybudowana 2 poł. XX w.
- /6/ obora, później świnia, ob.
- /7/ garaż,
- /8/ szklarnia, a na końcu był budynek opałow (ob. nie istnieje)
górne podwórze :
- /9/ dom mieszkalny nr 34 /przy oborze/
- /10/ obora, później świnia, ob. magazyn zbożowy, 1869 r.
- /11/ stodoła, ob. magazyn zbożowy, 1870 r.
- /12/ stodoła (rozebrana)
- kolonia mieszkalna :
- /13/ dom mieszkalny nr 30,
- /14/ dom mieszkalny nr 28,
- /15/ dom mieszkalny nr 32,
- /16/ kondrki gospodarcze,
inne :
- /17/ kompleks tuczarni świń (ob. nie istnieje)
- /18/ dom mieszkalny podworski, ob. Starowice nr 22, i poł. XIX w.
- /19/ stajnia podworska z szorownią, pocz. XIX w.
- /20/ stajnia bez kamiennych filarów, zawaliła się 10 lat temu.
- /21/ budynek - wg mapy 1:10.000 był to dom mieszkalny, ob. zachowa-
ne są resztki murów jako wiat.
- /22/ stodoła - spalona 30 lat temu, pozostała z niej tylko
podmurówka
- /23/ szopo-garaż o długości ok. 9 m (nie istnieje)
- /24/ gnojownik, ob. zamieniony na ogród kwiatowy
- /25/ kondrki gospodarcze i ubikacje (nie istnieje)
- /26/ barak mieszkalny dla czterech rodzin (obecnie nie istnieje),
a na tym miejscu ob. nowsze kondrki gospodarcze
- /27/ szopa nawozowa (nie istnieje)
- /28/ stodoła polna (nie istnieje)
- /29/ silosy przejazdowe - nowsze
- /30/ stacja transformatorowa
- /31/ waga wozowa
- /32/ stacja ujęcia wody.
- /33/ boczne ściany dawnego mostu (przejścia nad drogą)
- /34/ resztki dawnego torowiska - tor kolejowy w wąwozie Otmuchów-Przeworno-Strzelin

1. Miejscowość ..... STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Otmuchów	PAŁAC /1/	fotografie
3. Powiat ..... Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo ..... opolskie		

9. Elewacja wschodnia (krótsza korpusu głównego)

Łucja Gajda, 2004 r.

10. Ryzalit środkowy w elewacji północnej głównej – portyk nakryty tarasem.

11. Widok od strony zachodniej na podjazd nakryty tarasem. Wysunięcie ryzalitu środkowego

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

MNR i PRS Szreniawa
Miejsce przechowywania negatywów .....

12. Stan zachowania stropu nad podjazdem - pod tarase.

13. Zniszczenie cokołu portyku po remoncie (4 lata temu).

14. Porastanie glinami elewacji i zniszczenia spowodowane zasoleniami.

15. Boczne drzwi wejściowe do przybudówki zachodniej od południa ocienione winoroślą.

1. Miejscowość ..... STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Otmuchów	PAŁAC /1/	fotografie
3. Powiat ..... Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo ..... opolskie		

18. Klamka mosiężna.

Łucja Gajda, 2004 r.

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

17. W obu zewnętrznych otworach drzwiowych marmurowe progi z jednego bloku kamienia.

16. Obramowanie otworu okienne poszerzone lizenami i przedłużone w podokiennik

MNR:PRS Szreniawa
Miejsce przechowywania negatywów .....

19. Okno w tryforyjnym obramowaniu w elewacji zachodniej korpusu głównego.

21. Płyta podokiennika z ptakami.

20. Schody z tarasu ogrodowego do południowej części parku.

22. Płyta podokiennika z zoomorfami.

1. Miejscowość ..... STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Otmuchów	PAŁAC /1/	fotografie
3. Powiat ..... Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo ..... opolskie		

23. Szpalety głównych drzwi wejściowych .

24. Podwójne drzwi główne wejściowe od północy.

25. Fragment płyciny drzwi wejściowych i fragment posadzki.

Łucja Gajda, 2004 r.

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

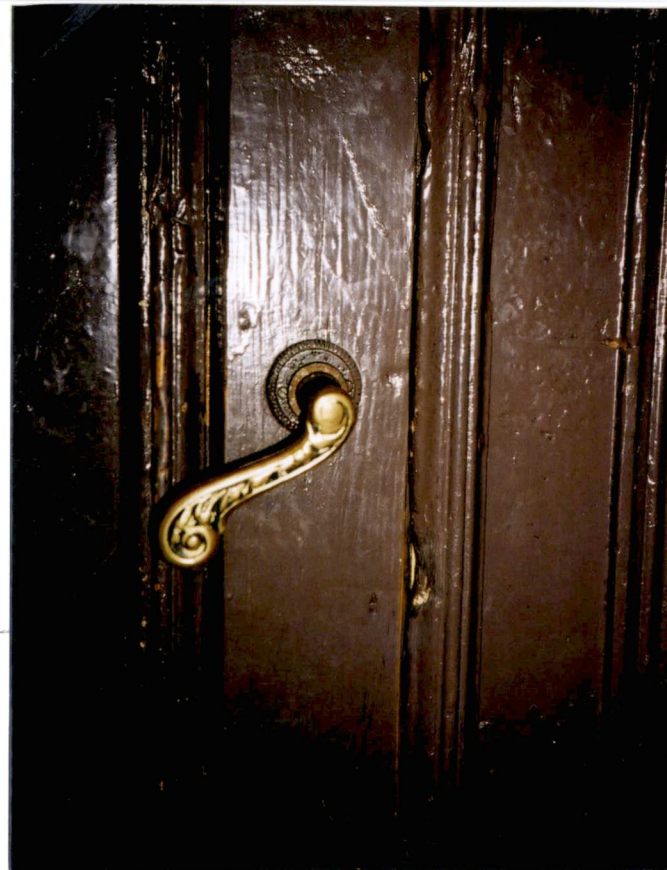
MNR/IRRS Schematowa negatywów .....

28. Drzwi wewnętrzne z korytarza południowego do holu środkowego.

29. Płycina drzwi wejściowych od strony południowej.

27. Klamka mosiężna.

26. Schody w przedsionku w trakcie północnym.

1. Miejscowość	STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Otmuchów	PAŁAC /1/	c.d. opisu + fotografie
3. Powiat	Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo	opolskie		

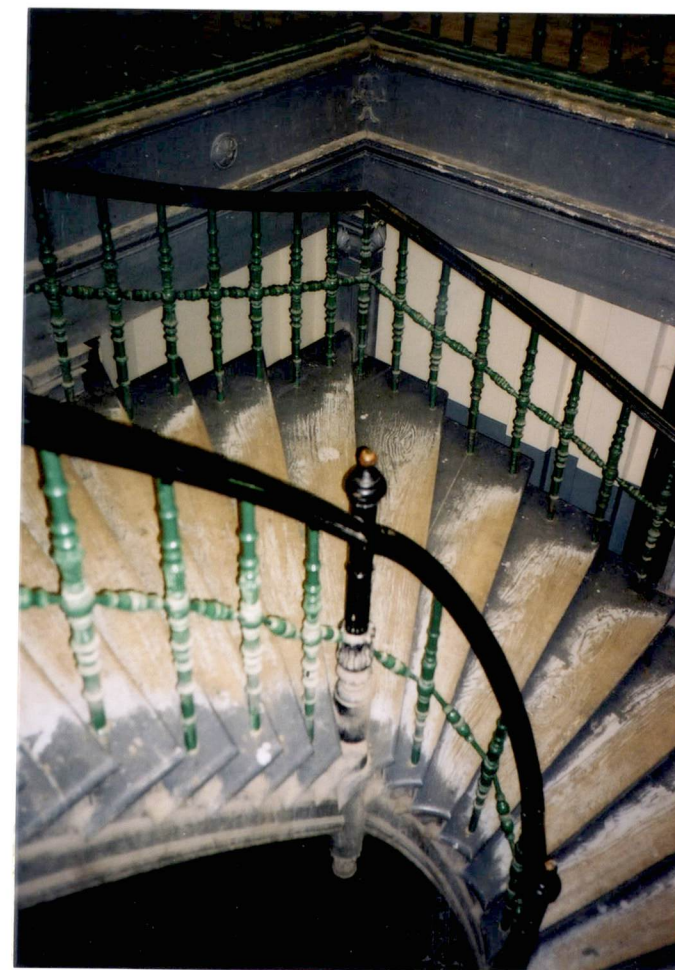
30. Widok z dołu na świetlik nad schodami w holu.

31. Fragment balustrady schodów w holu przy skrócie biegu.

32. Widok ogólny na bieg schodów.

Wkładkę złożył: .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów .....

33.

Fragment dekoracji sztukatorskiej w holu.

Uskrzydłone główki aniołków, połączone girlandami kwiatne oraz wić akantowa i groteska.

34. Fragment dekoracji sztukatorskiej holu.

Uskrzydłone główki aniołków, połączone girlandami kwiatne oraz wić akantowa i groteska.

35. Opracowanie balustrady wokół schodów .

36. Dekoracja snycerska wokół przestrzeni schodów.

1. Miejscowość <u>STAROWICE</u>	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina <u>Otmuchów</u>	PAŁAC /1/	c.d. opisu + fotografie
3. Powiat <u>Nysa</u>	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo <u>opolskie</u>		

38. Fragment starej posadzki w piwnicy.

39. Początek schodów w piwnicy - skręt biegu i nałożenie stopni na schodkowe wycięcia belek policzkowych.

40. Początek balustrady schodów w piwnicy - woluta z palmetą.

Wkładkę złożył: Łucja Gajda, 2004 r.
(imię, nazwisko, data)

MNR i BPS Szreniawa
Miejsce przechowywania negatywów

43. W kondygnacji strychu drewniana klatka wokół żeliwnych schodów kręconych.

42. Żeliwne schody kręcone.

41. Sklepienia żaglaste w piwnicy.

1. Miejscowość ..... STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Otmuchów	PAŁAC /1/	fotografie
3. Powiat ..... Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	
4. Województwo ..... opolskie		

44. Wnętrze holu - drzwi do pomieszczeń we wschodniej części parteru.

45. Wnętrze holu - dekoracja sztukatorska sufitu i fasety.

46. Dekoracja sztukatorska sufitu w holu.

Łucja Gajda, 2004 r.

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

MNRiPRS Szreniawa

Miejsce przechowywania negatywów .....

49. Widok ogólny wnętrza holu.

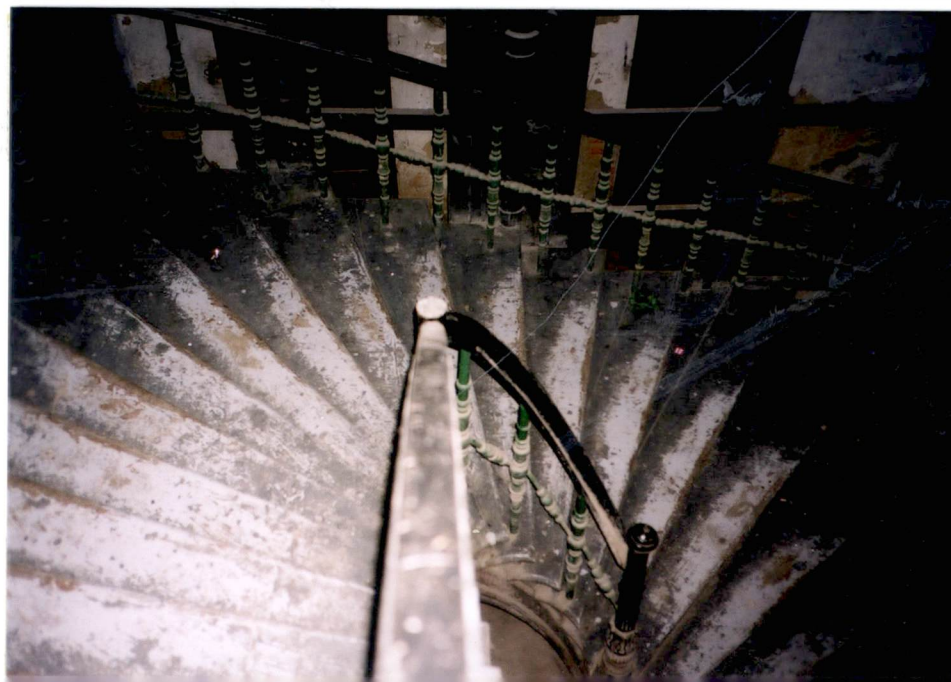

47. Widok ogólny wnętrza holu -
początek schodów na parterze.

50. Drzwi ze szpaletami
w holu na piętrze.

48. Widok z kondygnacji
parteru na schody wiodące
z piwnicy na parter.

1. Miejscowość ..... S T A R O W I C E	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Otmuchów	PAŁAC /1/	plan sytuacyjny + rzut 1:200.
3. Powiat ..... Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	+ fot.
4. Województwo ..... opolskie		

51. Drzwi z holu na piętrze do wschodnich
wnętrz pałacu.

Łucja Gajda, 2004 r.

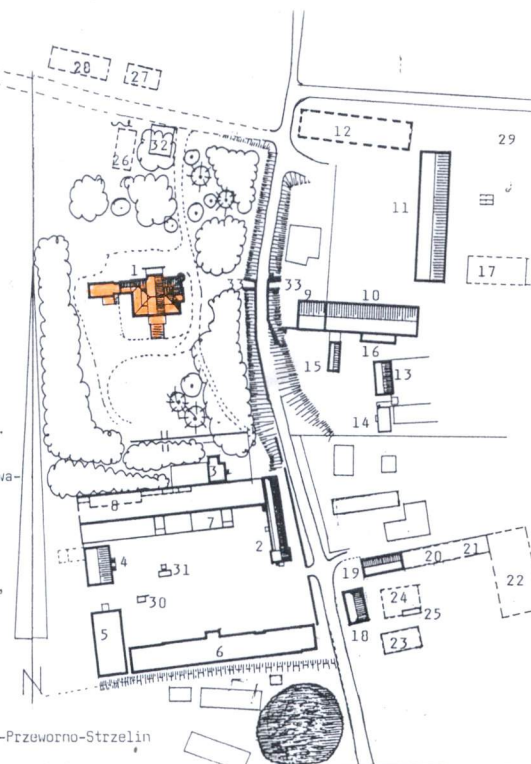
Wkładkę założył:
MNRiPRS Szreniawa

(imię, nazwisko, data)

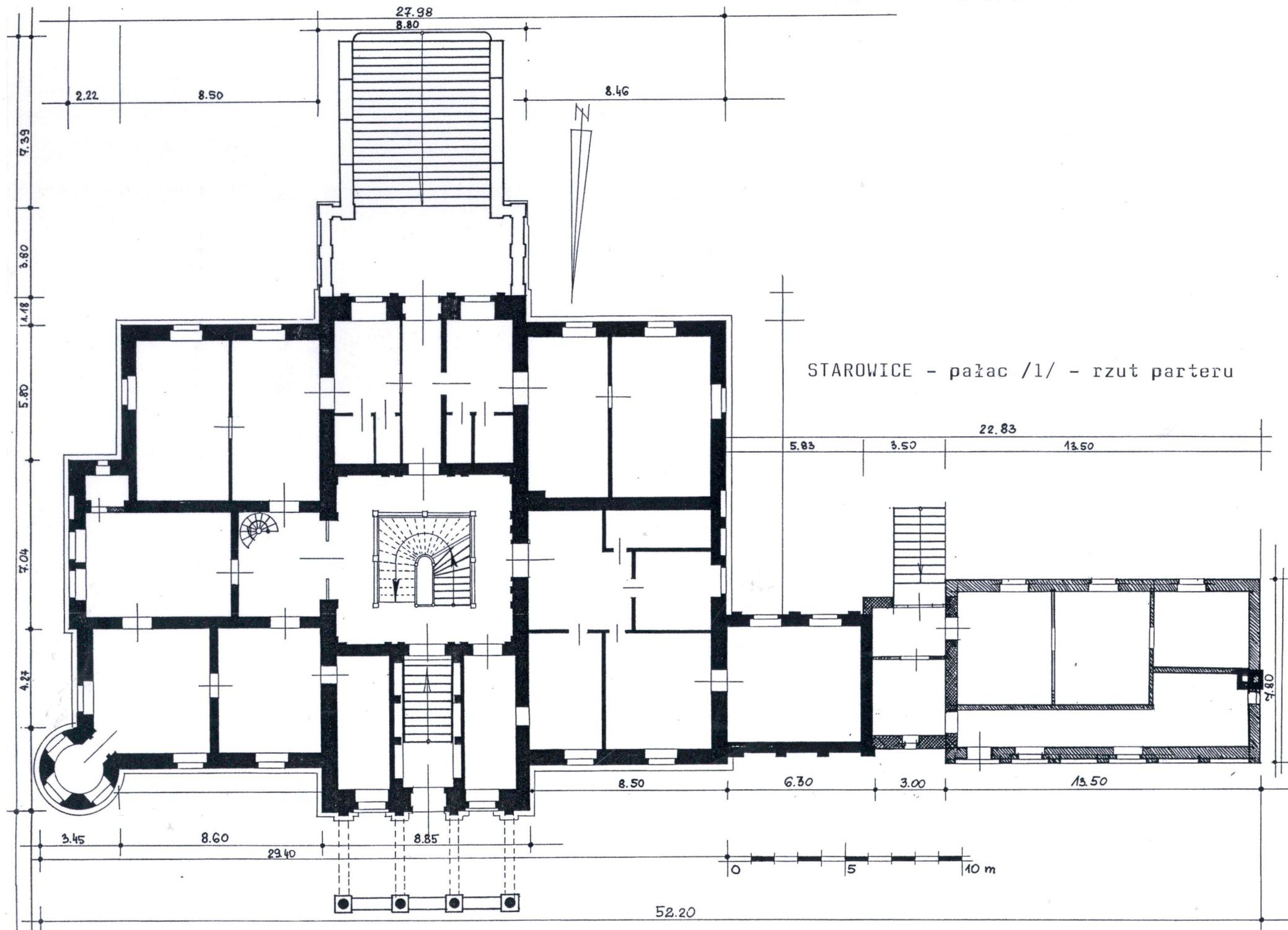
Miejsce przechowywania negatywów

STAROWICE - założenie
pałacowe:

- /1/ pałac, ob. dom mieszkalny nr 27, 1869 r.
- /2/ oficyna, nieużytkowana, k. XVIII w.,
rozbudowana XIX/XX w.
- /3/ rządówka, później biura, przedszkole,
ob. dom mieszkalny nr 25,
- /4/ spichlerz, 1869 r.
- /5/ paszarnia, nowsza wybudowana 2 poł. XX w.
- /6/ obora, później świnia, 1869 r.
- /7/ garaż,
- /8/ szklarnia, a na końcu był budynek opałów (ob. nie istnieją)
górną podwórze :
- /9/ dom mieszkalny nr 34 /przy oborze/
- /10/ obora, później świnia, ob. magazyn zbożowy, 1869 r.
- /11/ stodoła, ob. magazyn zbożowy, 1870 r.
- /12/ stodoła (rozebrana)
- kolonia mieszkalna :
- /13/ dom mieszkalny nr 30,
- /14/ dom mieszkalny nr 20,
- /15/ dom mieszkalny nr 32,
- /16/ kondrki gospodarcze,
- inne :
- /17/ kompleks tuczarni świń (ob. nie istnieją)
- /18/ dom mieszkalny podworski, ob. Starowice nr 22, 1 poł. XIX w.
- /19/ stajnia podworska z szorownią, pocz. XIX w.
- /20/ stajnia bez kamiennych filarów, zawałiła się 10 lat temu.
- /21/ budynek - wg mapy 1:10.000 był to dom mieszkalny, ob. zachowa-
ne są resztki murów jako wiata.
- /22/ stodoła - spalona 30 lat temu, pozostała z niej tylko
podmurówka
- /23/ szopo-garaż o długości ok. 9 m (nie istnieją)
- /24/ gnojownik, ob. zamieniony na garód kwiatowy
- /25/ kondrki gospodarcze i ubikacje (nie istnieją)
- /26/ barak mieszkalny dla czterech rodzin (obecnie nie istnieją),
a na tym miejscu ob. nowsze kondrki gospodarcze
- /27/ szopa nawozowa (nie istnieją)
- /28/ stodoła polna (nie istnieją)
- /29/ silosy przejazdowe - nowsze
- /30/ stacja transformatorowa
- /31/ waga wozowa
- /32/ stacja ujęcia wody.
- /33/ boczne ściany dawnego mostu (przejścia nad drogą)
- /34/ resztki dawnego torowiska - tor kolejowy w wąwozie Otmuchów-Przeworno-Strzelin

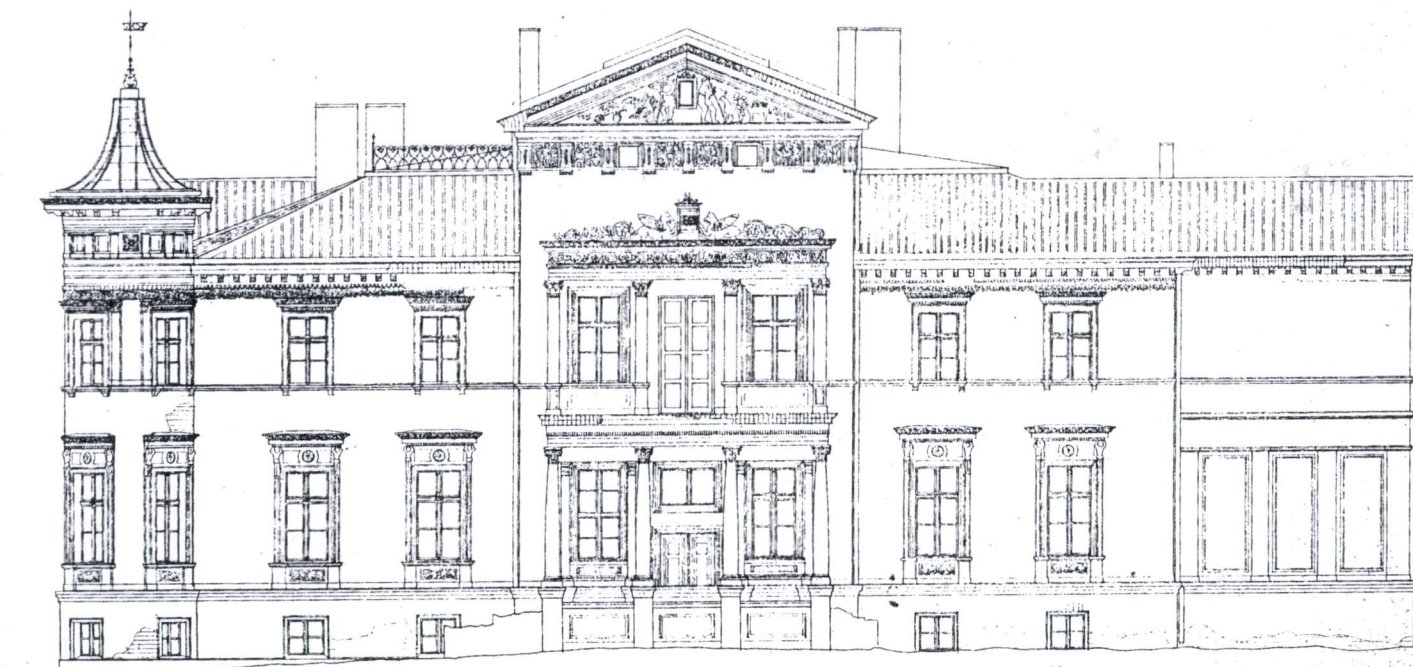

1. Miejscowość ..... STAROWICE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Otmuchów	PAŁAC/1/PAŁACOWE	kserokopie rysunków inwentaryzacji
3. Powiat ..... Nysa	OB. DOM MIESZKALNY NR 27	elewacji pałacu
4. Województwo ..... opolskie		

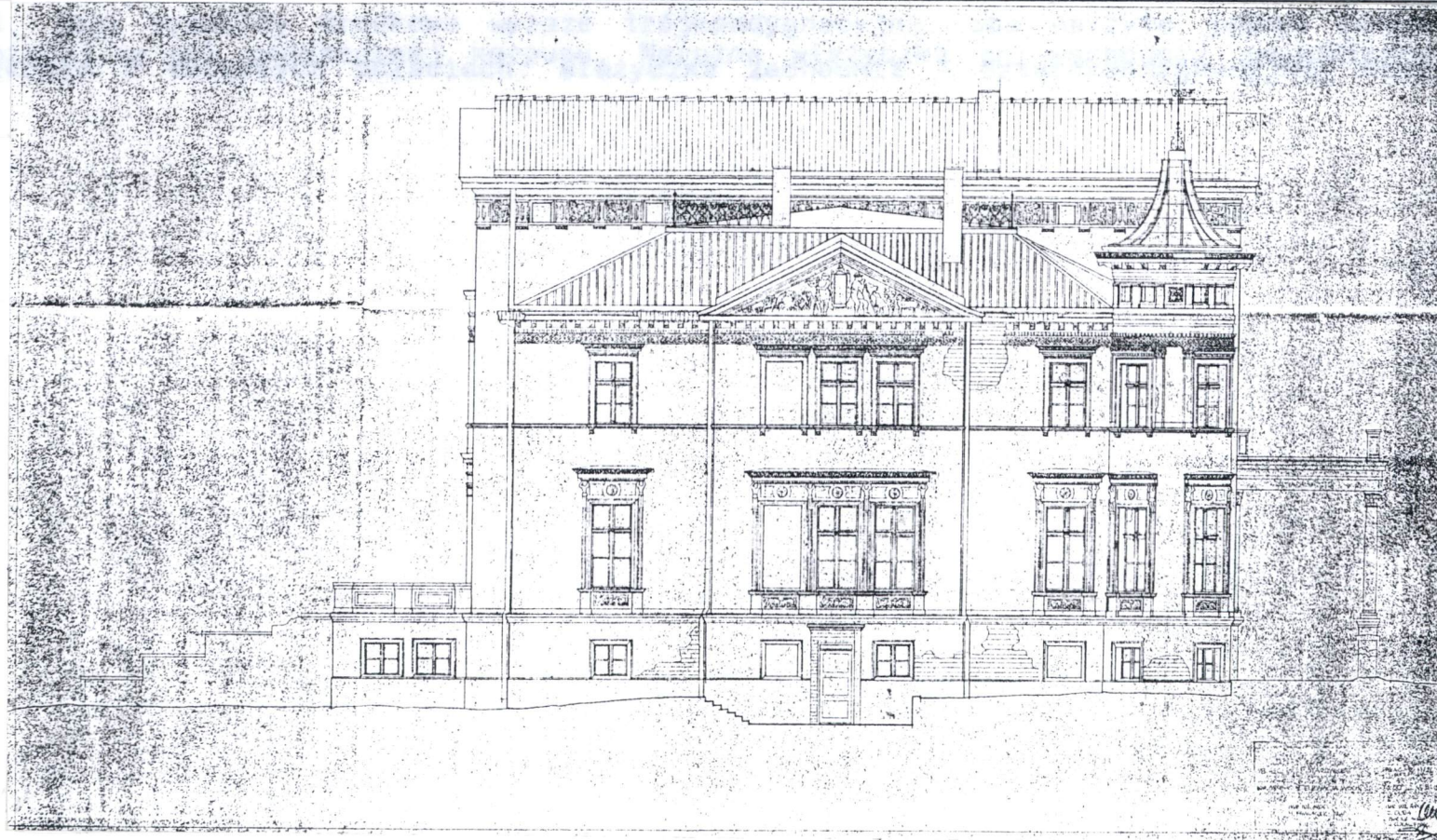
Elewacja pn (główna)

Wkładkę założył: **Łucja Gajda, 2004 r.**(imię, nazwisko, data)
MNRiPRS Szreniawa

Miejsce przechowywania negatywów .....

1. Miejscowość ..... S T A R O W I C E	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC /1/ OB. DOM MIESZKALNY NR 27	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) kserokopie rysunków inwentaryzacyjnych elewacji pałacu
2. Gmina ..... Otmuchów		
3. Powiat ..... Nysa		
4. Województwo ..... opolskie		

Wkładkę założył: Łucja Gajda, 2004 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów MNR i PRS Szreniawa

